

V PRIMEŽU SISTEMSKE KORUPCIJE

Aprila 2012 je bila po naročilu Komisije za preprečevanje korupcije izvedena Raziskava o kakovosti gospodarskega in poslovnega okolja v Republiki Sloveniji 2012, ki je bila opravljena med slovenskimi podjetji, ki se ukvarjajo s pridobitno dejavnostjo. Vzorec podjetij je reprezentativen – torej predstavljajo odgovori managerjev o stališča in položaj, značilen za vsa podjetja pri nas.

Rezultati raziskave so izjemno zaskrbljujoči. Kar 85 odstotkov predstavnikov slovenskih podjetij namreč ocenjuje, da je trenutno stanje slovenskega gospodarstva slabo ali zelo slabo. Slednje razkrivajo tudi navedbe managerjev o vplivu plačilne nediscipline. Razvidno je, da plačilna nedisciplina zavira poslovne aktivnosti dveh tretjin vseh slovenskih podjetij, še najbolj pa mikro in majhnih podjetij. Na podlagi navedb managerjev ugotavljamo, da plačilna nedisciplina eksistenčno ogroža 61 odstotkov mikro, 50 odstotkov malih, 44 odstotkov srednje velikih in 34 odstotkov velikih podjetij. Več o tem v raziskovalnem poročilu ter Letnem poročilu 2011, ki ju bo v kratkem predstavila komisija.

Navedene podatke moramo obravnavati v širšem okviru, v okviru razvojnega in konkurenčnega potenciala gospodarstva RS. Tudi tukaj se soočamo z razmerami, ki so izjemno

zaskrbljujoče. Rezultati raziskav konkurenčnosti Inštituta za razvoj managementa (IMD) in Svetovnega ekonomskega foruma (WEF) namreč kažejo, da RS v zadnjih letih naglo izgublja svoj konkurenčni potencial. Po raziskavi WEF-a iz jeseni 2011 je tako izgubila 12 mest, medtem ko je po rezultatih raziskave IMD-ja iz maja 2010 RS izgubila 20 mest (z 32. je padla na 52. mesto med 58 v raziskavo vključenimi državami). V letu 2011 je v raziskavi IMD-ja zasedla 51. mesto, ki ga je ohranila tudi letos.

Razlog za padec konkurenčnosti RS lahko upravičeno pripišemo sistemski korupciji. To domnevo rezultati opravljene raziskave v celoti potrjujejo. Natančneje, ugotavljamo, da predstavljata ključno zavoro gospodarskega razvoja RS ujetje države in korupcija ustroja. Pri tem so za ujetje države značilni naslednji dejavniki: prvič, ujetje državnega aparata, vključno z ujetjem zakonodajnega procesa in nadzornih institucij; drugič, ujetje denarnega toka, vključno z nadzorom bančnega kreditiranja, podeljevanjem subvencij ter podeljevanjem javnih naročil; tretjič, ujetje in izprtje posameznikov ter organizacij oziroma podjetij, ki delujejo na ozemlju RS, vključno z omejitvijo dostopa za tuje investitorje ter pomanjkljivim nadzorom nad upravami podjetij; in četrtič, ujetje trga, ki ga spremljajo razširjene

prakse ekonomskega rentništva. Vse navedene značilnosti neizogibno spremljajo koruptivna ravnanja in izjemna koruptivna tveganja.

Ugotavljamo, da je sistemska korupcija v RS dandanes že tako ukoreninjena, da lahko govorimo celo o tem, da se že srečujemo s prvimi nastavki korupcije ustroja. S korupcijo ustroja označujemo razmere, v katerih si privilegirani nosilci gospodarske in politične moči trajno prilastijo politično ter gospodarsko sfero in jo izkoriščajo predvsem v svojo zasebno korist ter v korist posameznih političnih strank. Ko se tovrstna korupcija utrdi in postane prevladujoč način delovanja v sferi gospodarstva in politike, ji lahko sledijo le še pojav avtoritarnih praks, blokada procesov modernizacije ter pavperizacija večine prebivalstva.

Da bi preprečili nadaljnje utrjevanje korupcije ustroja, moramo prekiniti trdno povezavo med sfero politike in gospodarstva, ki se ohranja še iz časov prejšnje družbene in gospodarske ureditve. Vendar so škarje in platno v tem primeru v rokah politike, ki, če stanja ne spreminja, sporoča, da ji sedanje razmere tudi ustrezajo.

Vodji raziskave:
dr. Matej Kovačič
dr. Urban Vehovar

KAZALO

- 📖 Tema meseca – Gospodarsko in poslovno okolje – žrtev korupcije str. 2
- 📖 Dopis KPK o nujnosti spremembe upravljanja z državnim premoženjem z vidika korupcijskih tveganj v državnih podjetjih str. 4
- 📖 Obisk ocenjevalcev GRECO v Estoniji str. 4
- 📖 Sum korupcije pri izdaji kartice zvestobe s podarjanjem jabolk zvestobe za zdravlila na recept str. 4
- 📖 KPK na mednarodni delavnici o možnostih sodelovanja pri preprečevanju in boju proti korupciji str. 4
- 📖 Ugotovitve KPK o konkretnem primeru – zadeva Danijel Krivec str. 4
- 📖 Upravno sodišče zavrnilo tožbo FIHO zoper KPK str. 5
- 📖 KPK sprejela Sistemsko načelno mnenje in priporočilo str. 5
- 📖 Prvi sistemski nadzor KPK na lokalni ravni – Občina Kamnik str. 5
- 📖 Upravno sodišče ne bo obravnavalo tožbe Dragice Kotnik proti KPK str. 6
- 📖 KPK proti Alojzu Ratajcu, članu uprave DARS, d.d., uvedla prekrškovni postopek str. 6
- 📖 KPK na avstrijskem protikorupcijskem dnevu str. 6
- 📖 Napovednik str. 6
- 📖 Komisija v številkah str. 7
- 📖 Koledar obveznosti str. 7



Rebeka Globevnik, OŠ Bojana Iliča, Maribor

»Korupcija«

PRIJAVI SE NA NOVICE

na našem e-naslovu:
<https://www.kpk-rs.si/sl/prijava-na-novice-in-KPK-Vestnik>



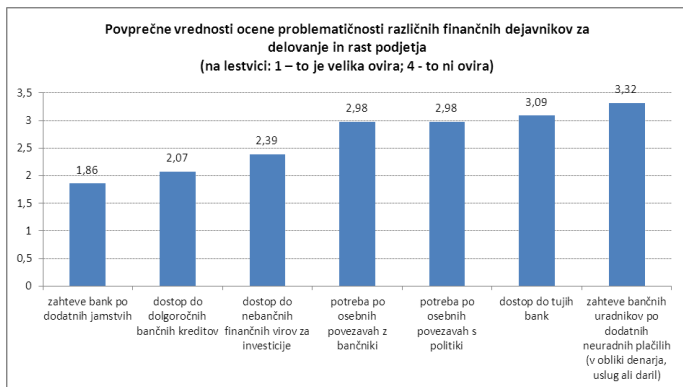
V življenju imamo dve možnosti: da se spriznamo s stanjem, kakršno je, ali pa sprejmemo odgovornost za to, da ga spremenimo.

Denis Waitley

GOSPODARSKO IN POSLOVNO OKOLJE – ŽRTEV KORUPCIJE PRI NAS

Kot kažejo rezultati raziskave, med najbolj problematične splošne dejavnike, ki vplivajo na delovanje slovenskih podjetij, sodijo pogoji financiranja, sledijo jim davki, obstoječa zakonska in druga regulativa, pogoji odpuščanja in najemanja delovne sile, delovanje sodstva in aktualne politične razmere, korupcija v javnem sektorju na splošno je po navedbah managerjev šele na sedmem mestu.

Problematicnost posameznih finančnih dejavnikov je razvidna iz spodnjega grafa:



Rečemo lahko, da so podjetja pri nas v izjemno težkem finančnem položaju. Soočajo se s kreditnim krčem, na drugi strani pa z nesolventnostjo, ki se razširja in ogroža vsa podjetja ne glede na velikost. Nesolventnost podjetij se izteka v plačilni krč, kar še najbolj vpliva na manjša in srednje velika podjetja.

Raziskava razkriva, da o težavah s financiranjem poročajo vsa slovenska podjetja. Pri tem so še najbolj problematične zahteve bank po dodatnih jamstvih. Povezave med podjetniki, bančniki in akterji iz politične arene presegajo interese, ki zadevajo poslovanje in rast podjetij, ter tržna načela, v skladu s katerimi naj bi delovala podjetja in banke. V primeru povezav med podjetniki in politiki ter bančniki in politiki, ali pa povezav med podjetniki in bančniki, ki jih pogojujejo povezave s politiki, se srečujemo z velikimi korupcijskimi tveganji. Glede na to, da so za sistemsko korupcijo in korupcijo ustroja značilne povezave s ključnimi akterji v politični sferi, v sferi bančništva ter v sferi gospodarstva, so za našo obravnavo najpomembnejša velika podjetja. V teh podjetjih, glede na to, da so pogosto v državni lasti, igrajo predstavniki države, ki zasedajo položaje v nadzornih svetih, pomembno vlogo. Nevarnost sistemske korupcije ter vzpostavitev razmer, ki vodijo v korupcijo ustroja, je tukaj zelo velika. Vsaj posredno so žrtve igre »velikih« akterjev srednje velika, mala in mikro podjetja.

Za podjetnike nujni stiki z bančniki in politiki

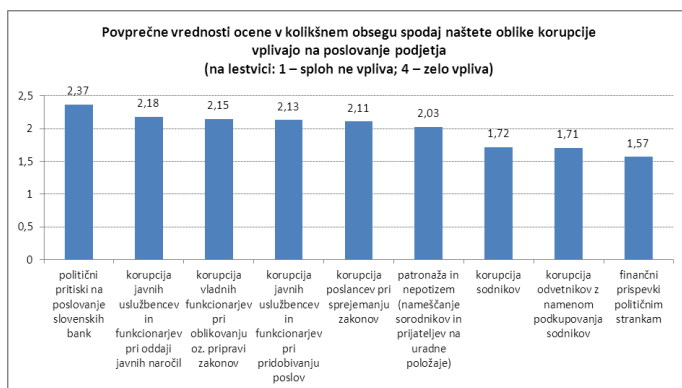
Kot kažejo rezultati raziskave, so za podjetnike nujne osebne povezave z bančniki in politiki, obenem pa se predstavniki vseh podjetij, ne glede na velikost, srečujejo z zahtevami bančnih uradnikov po dodatnih neuradnih plačilih. V tem primeru govorimo o administrativni korupciji, ki pa je lahko povezana z značilnostmi sistemske ali nakazuje obstoj korupcije ustroja.

Na področju financiranja so velika podjetja močno izpostavljena oziroma imajo pogosto zelo velike težave z dostopom do finančnih in investicijskih virov. Obenem pa so ta podjetja, kot že navedeno, pogosto tesno povezana s politiko – še posebej v primerih podjetij v državni lasti, ki jih kreditirajo – prav tako državne – banke. Tukaj se brez dvoma srečujemo z izjemno velikimi korupcijskimi tveganji. Na splošno lahko rečemo, da predstavljajo dostop do bančnih virov, s katerimi razpolagajo banke v državni lasti, dostop do subvencij in možnost vplivanja na rezultate razpisov v postopkih javnega naročanja korupcijska tveganja, ki so značilna za družbe, ki se soočajo s sistemsko korupcijo ter korupcijo ustroja.

V raziskavi, ki jo je z donacijo v višini 8.000 evrov financiralo Britansko veleposlanstvo v Ljubljani, je bilo izpolnjenih 583 anket.

Največja ovira za podjetja je korupcija pri poslovanju slovenskih bank

Grafično ponazoritev problematičnosti posameznih vrst korupcije podajamo spodaj:



Ocena, da predstavlja največjo oviro pri poslovanju podjetij korupcija, ki se nanaša na poslovanje slovenskih bank, je gotovo povezana s težkim položajem in z vednostjo oziroma obveščenostjo predstavnikov velikih in srednje velikih podjetij o razmerah v slovenskem bančnem sistemu. Pri tem gre za najbolj izpostavljeno obliko korupcije, ki jo opaža velik delež predstavnikov vseh podjetij.

Podobno velja tudi za korupcijo javnih uslužbencev in funkcionarjev pri oddaji javnih naročil ter korupcijo vladnih funkcionarjev pri pripravi zakonov. Kar zadeva javno naročanje, se ugotovitve iz raziskave skladajo s siceršnjimi ugotovitvami in analizami komisije. Javno naročanje bi lahko predstavljalo ali predstavlja obliko financiranja posameznih političnih strank, ali pa način financiranja, s pomočjo katerega se prek omrežja politično lojalnih podjetnikov vzpostavlja finančni temelj političnih strank.

Z istim procesom, ko gre za ujetje države v interesu posameznega, privilegiranega akterja, se srečujemo tudi pri oblikovanju zakonov. Poudarjamo, da gre v tem primeru za ujetje države v ožjem pomenu besede, da je za ujetje države značilno ravno prilagajanje zakonov, regulative in usmerjanje denarnega toka v skladu z interesi privilegiranih skupin ter posameznikov.

Gospodarsko in poslovno okolje v luči dejavnikov nadzora in vloge države

V naši raziskavi smo zastavili tudi nekaj vprašanj, ki predstavljajo sestavni del raziskav o konkurenčnosti nacionalnih držav in ju izvaja Svetovni ekonomski forum ter Inštitut za razvoj managementa. Gre za dejavnike, ki so z vidika opredelitve korupcijskih tveganj izjemno pomembni, a so bili vse doslej spregledani.

Izbran niz kazalcev konkurenčnosti smo razdelili v pet sklopov, ki se nanašajo na naslednja področja:

- na delovanje bančnega in finančnega sektorja;
- na položaj podjetij v odnosu do plačilne nediscipline;
- na učinke državnega lastništva na položaj podjetij, ki niso v državni lasti, ter vpliv podjetij v državni lasti na gospodarski razvoj v RS;
- na presojo učinkovitosti nadzora nad upravami podjetij;
- na odprtost poslovnega okolja v RS.

Kar zadeva prvo področje, ugotavljamo, da glede vpliva politike Banke Slovenije na gospodarski razvoj večina managerjev podaja negativno oceno, ob velikem deležu takšnih, ki menijo, da ni niti pozitivna niti negativna. Kar zadeva transparentnost delovanja finančnih institucij ter učinkovitost regulacije bančnega in finančnega sektorja, jih večina meni, da sta za Slovenijo značilni netransparentnost ter neučinkovita regulacija finančnega in bančnega sektorja. Ta položaj je najverjetneje pripomogel h kreditnemu in plačilnemu krču oziroma nelikvidnosti, ki predstavlja resno grožnjo obstoju dobre polovice slovenskih podjetij, med njimi tudi tretjine velikih. Kar zadeva tretji sklop, lahko iz ocen managerjev jasno razberemo,

GOSPODARSKO IN POSLOVNO OKOLJE – ŽRTEV KORUPCIJE PRI NAS

da igra državno lastništvo podjetij pomembno ter izrazito negativno vlogo oziroma so državna podjetja favorizirana pred zasebnimi. Slabi dve tretjini managerjev ocenjujeta, da državno lastništvo predstavlja grožnjo poslovnim aktivnostim v državi in da državne pomoči oziroma subvencije posegajo v pošteno konkurenco ter ovirajo gospodarski razvoj. Nadzor nad upravami podjetij je neučinkovit, delničarji so zaščiteni relativno slabo, revizijska poročila pa v določenem obsegu prikrojena. Tudi sodstvo naj bi bilo podvrženo političnemu in vplivu posameznikov ter podjetij. Končno, kar zadeva peti sklop, lahko iz navedb managerjev sklepamo, da je naš poslovni prostor zaprt – slovensko poslovno okolje ni privlačno za visoko usposobljene tuje kadre, investicijske spodbude za tuje investitorje so neprivlačne, le stežka lahko pridobijo nadzor pri upravljanju podjetij, tudi javno naročanje je za tuje ponudnike sorazmerno zaprto.

Sklepamo lahko, da so podjetja v državni lasti privilegirana pred vsemi ostalimi podjetji, da so (bila) privilegirana tudi v dostopu do denarnega toka in da v slovenskem gospodarskem ter političnem prostoru očitno obstaja skupina privilegiranih akterjev, ki pogojujejo in imajo dostop do denarnega toka ter vzvodov (politične) moči. Ta privilegirana skupina pogojuje vstop v slovenski poslovni prostor tako na ravni selekcije in relativne blokade dostopa tujih poslovnih akterjev, kot tudi na ravni dostopa tistih akterjev, ki so sicer domači, vendar niso del privilegirane omrežja.

Rezultat delovanja te privilegirane skupine je ujetje države oziroma sistemska korupcija, ki v določenem obsegu pridobiva značilnosti korupcije ustroja.

»Vratarji« omejujejo dostop do poslovnih virov

Upravičena je domneva, da je bilo na ozemlju RS vzpostavljeno specifično gospodarsko in podjetniško okolje, v katerem lahko uspevajo predvsem privilegirani akterji, ostali pa se soočajo s težavami in so odrinjeni na obrobje ali pa so se iz tega poslovnega okolja umaknili. Govorimo o specifičnem mehanizmu, v katerem nastopajo »vratarji« (ang. *Gatekeepers*), ki opredeljujejo možnosti dostopa ali pristopa do poslovnih virov mimo zakonitosti trga in interesov poslovne skupnosti oziroma po načelu moči. Iz odgovorov na vprašanja je mogoče sklepati na netransparentnost delovanja bank oziroma dvomljive kriterije dodeljevanja bančnih kreditov. Naj spomnimo, da je velik ali precejšen delež managerjev navedel, da so za pridobivanje kreditov nujne povezave s politiki. Še več, precej jih tudi navede, da je v tem procesu uveljavljeno podkupovanje bančnih uradnikov.

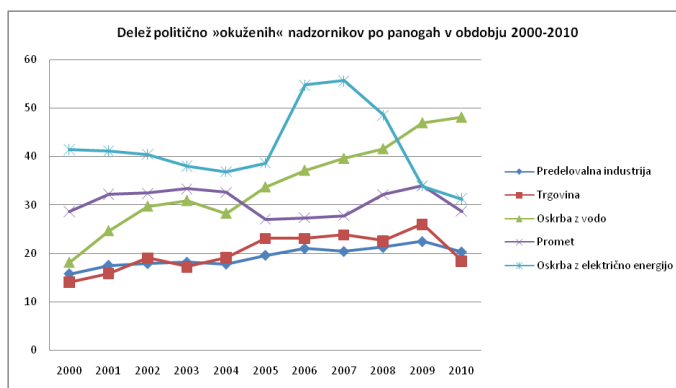
Sklepamo lahko, da med temelje moči privilegirane skupine podjetnikov sodi monopolni položaj na specifičnem, prikrojenem »trgu«, ki je bil vzpostavljen v nasprotju z zakoni in ga je mogoče ohraniti le zaradi podpore akterjev iz politične arene in neučinkovitih nadzornih institucij. V zadnjem primeru se pogosto srečujemo z neučinkovitostjo, ki je zavestna. Podpora neučinkovitosti je mogoča tudi zato, ker tako ustreza interesom akterjev iz politične arene. Še več, morda je postal položaj nekaterih akterjev iz sfere gospodarstva tako močan, da ne potrebujejo več podpore akterjev iz politične arene, da bi lahko vzdrževali svoj privilegirani položaj, temveč so oni tisti, ki ponujajo politikom plačila ali usluge, ki so jih ti prisiljeni, ali pa jim to docela ustreza, sprejeti.

Opisano vodi k sklepu, da je bil v RS v zadnjih dvajsetih letih vzpostavljen masivni sistem ekonomskega rentništva, ki duši družbo in gospodarstvo, iz politike pa je ustvaril stroj, ki je neposredno vmešan v koruptivna dejanja in ga ta tudi krepijo. Če imamo na eni strani opraviti s sistemsko korupcijo, se na drugi soočamo z razrastom značilnosti sistemske korupcije v korupcijo ustroja.

Izjemno zaskrbljujoče je, da je bilo v letu 2010 v neposredni ali posredni lasti države 60 odstotkov kapitala slovenskih podjetij. Ta delež se na prvi pogled zdi majhen, vprašanje pa je, kolikšen je vpliv predstavnikov države v nadzornih svetih podjetij, ki so v njeni lasti. Domnevamo lahko, da ta vpliv presega zgolj delež kapitala – torej je lahko bistveno višji. Namreč, predstavniki države, ki so bili imenova-

ni v nadzorne svete podjetij, lahko vplivajo tudi na poslovanje podjetij, v katerih ima država manjšinski delež, v kolikor je ta vpliv v interesu uprave podjetja oziroma vodilnih managerjev in akterjev, ki so povezani s sfero politike. Nenazadnje je ta vpliv pogojen tudi z dostopom do bančnih kreditov državnih bank. S tem so vzpostavljeni pogoji, v katerih so tudi zasebni managerji podvrženi vratarstvu, ki ga izvajajo privilegirani akterji iz politične in gospodarske arene.

Za našo obravnavo je izjemno zanimiva in pomenljiva tudi analiza deleža t. i. »okuženih« nadzornikov po panogah. Ti deleži so razvidni iz spodnjega grafa.



Vir: Domadenik, Prašnikar, Pataky, 2011

Opozarjamo, da so Domadenik, Prašnikar in Pataky (2011) ugotovili, da »politično opredeljeni nadzorniki znižujejo produktivnost podjetja glede na povprečje v panogi. Če primerjamo dve podjetji, ki sta v drugi polovici devetdesetih let prejšnjega stoletja izkazovali podobno produktivnost in delovali v isti panogi, je podjetje z večjim deležem politično opredeljenih nadzornikov v prvem desetletju tega stoletja izkazovalo nižjo produktivnost v primerjavi s podobnim podjetjem z manj politično opredeljenih nadzornikov« (Domadenik et al., 2011).

Sicer je mogoče iz gornjega grafa razbrati, da delež okuženih nadzornikov v seštevku upada, k temu pa moramo dodati, da je politična okuženost sicer problematična, še bolj pa je problematična vzpostavitev strukture oziroma ureditve, ki lahko vztraja tudi po umiku politike v obliki tesnih medosebnih povezav, monopolov in kartelov. Čemu torej pripisati nižjo produktivnost podjetij z višjim deležem politično opredeljenih nadzornikov? Na eni strani njihovi neizkušeni in neznanju, verjetneje pa je, kot izhaja tudi iz rezultatov raziskave o kakovosti gospodarskega in poslovnega okolja v RS, da gre za črpanje ekonomskih rent in da je potemtakem nesposobnost nadzornikov motivirana s politično ter osebno koristjo.

Prepletenost politike in gospodarstva krepí korupcijska tveganja

Zaključujemo z ugotovitvijo, da je analiza rezultatov raziskave, ki jo je izvedla komisija, pokazala na obstoj številnih korupcijskih tveganj, ki izvirajo iz načina delovanja državnega aparata ter političnih in gospodarskih elit. Ta je pogojen, na eni strani, z vzpostavljenim pravno-formalno oz. regulativno strukturo, vključno z delovanjem sodnega sistema, na drugi strani pa s položajem privilegirane skupine posameznikov in podjetij. Zaradi vztrajne prepletenosti politike in gospodarstva, ki ni bila prekinjena niti po dvajsetih letih tranzicije, se krepijo korupcijska tveganja, ki vplivajo na možnosti delovanja podjetij in na njihove poslovne rezultate. Ne samo, da gre za ujetje sistema, opraviti imamo tudi z nastavki korupcije ustroja. Dandanes verjetnost, da bo postala korupcija neizbežni sestavni del delovanja političnih in gospodarskih elit, postaja možnost, ki vedno bolj meji na dejstvo.

Dopis KPK o nujnosti spremembe upravljanja z državnim premoženjem z vidika korupcijskih tveganj v državnih podjetjih

Ljubljana – Komisija za preprečevanje korupcije je 30. maja 2012 na predsednika Vlade RS, nekatere resorne ministre in upravo AUKN naslovila pismo, v katerem opozarja na nujnost spremembe prakse oziroma pristopa k upravljanju z državnim premoženjem z vidika identifikacije in odpravljanja posamičnih ter sistemskih korupcijskih tveganj v podjetjih v državni lasti.

Dopis je povezan z aktualnimi sklici skupščin podjetij v večinski državni lasti, intenzivnimi kadrovskimi menjavami v nadzornih svetih, pri čemer prihaja tudi do pravno spornih razlag pristojnosti in medsebojnega razmerja med AUKN in Vlado RS oziroma resornimi ministrstvi, ter dejstvom, da ob vsem tem ni zaznani spremembe (žal) dolgoletnih praks opuščanja ugotavljanja ter odpravljanja nepravilnosti in individualne odgovornosti organov posloводства ter nadzora. Pismo je v celoti objavljeno na spletnih straneh komisije.

Obisk ocenjevalcev GRECO v Estoniji

Talin, Estonija – Ocenjevalci GRECO, med katerimi je tudi predstavnica Komisije za preprečevanje korupcije, v Talinu ocenjujejo stanje na področju preprečevanja korupcije v odnosu do članov predstavniških teles, sodnikov in tožilcev. Ocenjevanje poteka med 4. in 8. junijem 2012, na podlagi poročila pa bo GRECO na svojem plenarnem zasedanju v Estoniji priporočil ukrepe za izboljšanje stanja na tem področju. Gre za obisk druge skupine držav v okviru četrtega ocenjevalnega kroga GRECO. V prvi skupini obiskanih držav je bila poleg Poljske in Velike Britanije tudi Slovenija.



Groupe d'Etats contre la corruption
Group of States against Corruption

Sum korupcije pri izdaji kartice zvestobe s podarjanjem jabolk zvestobe za zdravila na recept

Ljubljana – Komisija za preprečevanje korupcije je v obravnavi suma korupcije pri izdaji kartice zvestobe v Lekarni Ljubljana za zdravila, izdana na recept, ugotovila, da je tožilec Lekarniške zbornice Slovenije v obravnavi tega primera obtožnico proti lekarni brez obrazložitve umaknil. To je senat komisije prepoznal kot izrazito

korupcijsko tveganje.

V prijavi je bilo navedeno, da Lekarna Ljubljana (LL) v svoji promocijski akciji »kartica zvestobe« daje popuste prinosniku recepta tudi v primerih, ko je plačnik Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS). Lekarniška zbornica je v obrazložitvah komisiji sprva ocenila, da je vodstvo LL s poslovno odločitvijo o promocijskem nagrajevanju nakupa zdravil na recept in brez recepta kršilo etična in strokovna načela in da soglaša z mnenjem ZZZS. Slednje v mnenju LL opozarja, da receptov, ki so kriti iz javnih sredstev ne morejo in ne smejo vključevati v svoje promocijske akcije.

Nadaljnji postopki so pokazali, da lekarniška zbornica in njeno razsodišče ravnanje tožilca, ki je postopek zaradi suma kršitve etičnih in strokovnih načel oziroma obtožnico proti LL nenadoma in brez obrazložitve umaknil, opravičujeja in pri njem vztrajata. Lekarniška zbornica je pojasnila, da tožilec lahko obtožnico umakne brez obrazložitve, ne more pa sam po vložitvi obtožnice ustaviti postopka, saj je to v pristojnosti razsodišča. Komisija je povedano preverila in ugotovila, da to drži in da razsodišče po umiku obtožnice nima drugih možnosti, kot da postopek ustavi.

Senat komisije je v zvezi s temi ugotovitvami priporočil Lekarniški zbornici, naj zaradi odprave korupcijskih tveganj čim prej spremeni veljavni Pravilnik o postopku pred razsodiščem Lekarniške zbornice Slovenije, pri čemer naj določi:

- da mora tožilec, ki kot organ zbornice pred razsodiščem zbornice zahteva uvedbo in izvedbo postopka zaradi kršitev dolžnosti pri opravljanju lekarniške dejavnosti, v primeru ustavitve postopka v katerikoli fazi pisno obrazložiti razloge za ustavitev postopka, ne glede na to, na kakšni podlagi je bil postopek pričet;
- da ima v primeru, ko se je postopek pred razsodiščem zbornice pričel na podlagi predloga upravičenega predlagatelja, tožilec pa je postopek ustavil, upravičeni predlagatelj (vsaj član zbornice, organ zbornice ali državni organ) pravico zahtevati, da se postopek nadaljuje in pri tem prevzeti naloge in vlogo tožilca,
- ter sprejme še druge spremembe pravilnika s ciljem čim večje transparentnosti postopka pred razsodiščem zbornice in odločanja v tem postopku.

Lekarniška zbornica je komisiji odgovorila, da bo priporočilo obravnavala in jo nemudoma obvestila o svojih morebitnih ukrepih.

Komisija odgovor zbornice pozdravlja, vendar opozarja, da je delovanje stanov-

skih organizacij na širšem področju zdravstva izjemno pomembno, zato je nujna tudi hitra in kvalitetna samoregulacija. Pri tem je ustrezna spremembe v postopkih pred razsodiščem zbornice potrebno izvesti čim prej, saj je prav v povezavi z LL v zadnjih letih zaznati poteze, ki predstavljajo tveganja za kršitve pri opravljanju lekarniške dejavnosti in deontologije ter za kršitve časti in ugleda lekarniškega stanu. Omenjena tveganja je zaznati tudi v ugotovitvah upravnega nadzora LL, ki ga je izvedlo Ministrstvo za zdravje. Zato je pri morebitnih novih postopkih pred razsodiščem Lekarniške zbornice potrebno preprečiti ponovitve dogodkov pri tožilcu, kot se je zgodilo v opisanem primeru. Komisija pravi možnosti za drugačno ukrepanje v tem primeru žal nima.

KPK na mednarodni delavnici o možnostih sodelovanja pri preprečevanju in boju proti korupciji

Bratislava – V okviru dvoletnega trilateralnega projekta EACT (European Anti-Corruption Training – Evropsko protikorupcijsko usposabljanje) je od 16. do 18. maja 2012 v Bratislavi potekala prva delavnica EACT delovne skupine »Mednarodno sodelovanje«. Na dogodku so sodelovali predstavniki protikorupcijskih institucij držav članic EU, med njimi tudi predstavniki Komisije za preprečevanje korupcije, Vrhovnega državnega tožilstva in Nacionalnega preiskovalnega urada.

Na delavnici so sodelujoče države predstavile možne oblike mednarodnega sodelovanja na področju boja in preprečevanja korupcije, predvsem izkušnje z zaprosili za mednarodno pravno pomoč, ko gre za tovrstne primere. Države so se strinjale, da je oblikovanje skupne preiskovalne skupine (JIT – Joint Investigation Teams), ki jo sestavlja več držav, zelo koristno pri preiskovanju in pregonu mednarodne korupcije in da bi se moral ta instrument uporabljati v največji možni meri.

V letu 2012 bo sicer v sklopu projekta EACT izvedenih devet mednarodnih delavnic. V okviru delovne skupine »Mednarodno sodelovanje« bosta organizirani še dve delavnici pod vodstvom Slovaške, komisija in NPU bosta v Sloveniji organizirala še dve od treh delavnic v okviru delovne skupine »Preventiva«, tri delavnice na temo preiskovanja in pregona korupcije bo organizirala Avstrija, projekt pa se bo zaključil v letu 2013 s konferenco v Sloveniji.

Ugotovitve KPK o konkretnem primeru – zadeva Danijel Krivec

Ljubljana – Komisija za preprečevanje korupcije je 15. maja 2012 objavila Ugotovitve o konkretnem primeru v zadevi

Danijela Krivca, nekdanjega župana Občine Bovec.

Komisija je ugotovila, da je Danijel Krivec (uradna oseba) v nasprotju z določilom 10.e člena Zakona o financiranju občin podpisal sporazuma o zavarovanju denarnih terjatev gospodarskima družbama GOLF BOVEC, d.o.o. in EUROINVEST d.o.o. in jima tako s kršitvama dolžnega ravnanja omogočil korist.

S takšnim ravnanjem je Danijel Krivec uresničil znake korupcije, kot jo je opredeljevala 3. alineja 2. člena ZIntPK v času podpisanega sporazuma o zavarovanju denarnih terjatev z dne 29. januarja 2010 in kot jo opredeljuje 1. točka 4. člena ZIntPK, veljavnega v času sklenjenega sporazuma o zavarovanju denarnih terjatev z dne 1. oktobra 2010.

Sprejeti dokument je skupaj z odgovorom obravnavane osebe objavljen na spletnih straneh komisije v rubriki Odločitve in mnenja komisije.

Upravno sodišče zavrnilo tožbo FIHO zoper KPK

Ljubljana – Upravno sodišče je zavrnilo tožbo Fundacije za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij (FIHO) zoper Komisijo za preprečevanje korupcije. Komisija je namreč FIHO zaradi zaznanih korupcijskih tveganj odredila izdelavo načrta integritete, zoper njeno odredbo pa je FIHO vložil tožbo.

Upravno sodišče je 24. aprila 2012 tožbo FIHO zavrnilo z obrazložitvijo, da je ta neutemeljena in da je »izpodbijana odredba pravilna in zakonita«. Poleg tega je sodišče v obrazložitvi zapisalo, da že ugotovitve komisije, ki se nanašajo na značaj FIHO – ta upravlja z velikimi finančnimi sredstvi, ki jih pridobiva s plačevanjem dajatev za prirejanje iger na srečo – zadoštujejo za zaključek, da pri FIHO obstajajo tveganja, ki so razlog za izdajo odredbe o izdelavi načrta integritete. S sodbo upravnega sodišča se potrjuje zakonitost odredbe komisije, FIHO pa bo zdaj moral v sodelovanju s komisijo izvesti vse potrebne aktivnosti za izdelavo načrta integritete.

Medtem je v državnem zboru prišlo do imenovanja novih članov Sveta FIHO. Komisija je v zvezi s tem ugotovila, da je bila za člana sveta imenovana tudi oseba, ki je bila v času imenovanja zastopnik v organizaciji, ki lahko od FIHO prejema sredstva. Zato je Državnemu pravobranilstvu predlagala, da kot zastopnik javnega interesa vložijo tožbo zoper sklep o imenovanju članov Sveta FIHO, kar se je tudi zgodilo.

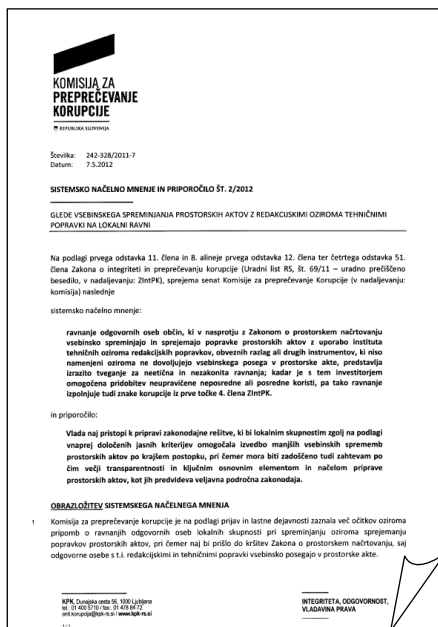
Komisija v tej zadevi nadaljuje s preverjanjem, saj so podani razlogi za sum, da so bile podobne kršitve storjene tudi pri dru-

gih kandidatih za člane Sveta FIHO. Obenem je komisija Inšpektorat RS za notranje zadeve pri Ministrstvu za notranje zadeve obvestila, da pri eni od organizacij civilne družbe, katere kandidat je bil imenovan v Svet FIHO, uvede inšpekcijski postopek zaradi suma kršitev določb Zakona o društvih, in sicer v delu, ki ureja dolžno ravnanje pri spremembi temeljnih aktov.

KPK sprejela Sistemsko načelno mnenje in priporočilo

Komisija za preprečevanje korupcije je sprejela Sistemsko načelno mnenje in priporočilo, ki se nanaša na vsebinsko spreminjanje prostorskih aktov z redakcijskimi oziroma tehničnimi popravki na lokalni ravni.

V sistemskem načelnem mnenju komisija ugotavlja, da ravnanje odgovornih oseb občin, ki v nasprotju z Zakonom o prostorskem načrtovanju vsebinsko spreminjajo in sprejemajo popravke prostorskih aktov z uporabo instituta tehničnih oziroma redakcijskih popravkov, obveznih razlag ali drugih instrumentov, ki niso namenjeni oziroma ne dovoljujejo vsebinskega posega v prostorske akte, predstavlja izrazito tveganje za neetična in nezakonita ravnanja; kadar je s tem investitorjem omogočena pridobitev neupravičene neposredne ali posredne koristi, pa tako ravnanje izpolnjuje tudi znake korupcije iz prve točke 4. člena ZIntPK.



Prav tako je komisija Vladi RS priporočila, naj pristopi k pripravi zakonodajne rešitve, ki bi lokalnim skupnostim zgoj na podlagi vnaprej določenih jasnih kriterijev omogočala izvedbo manjših vsebinskih sprememb prostorskih aktov po krajšem postopku, pri čemer mora biti zadoščeno tudi zahtevam po čim večji transparentnosti in ključnim osnovnim elementom ter načelom priprave prostorskih aktov, kot

jih predvideva veljavna področna zakonodaja. Celoten dokument je objavljen na spletnih straneh komisije.

Prvi sistemski nadzor KPK na lokalni ravni – Občina Kamnik

Ljubljana – Ugotovitve, ki temeljijo tudi na mednarodnih protikorupcijskih standardih in izkušnjah, kažejo, da klasični načini dela nadzornih organov – na primer posamična obravnavna prijav korupcije, odkrivanje prekrškov in kaznivih dejanj ter podobno – sami zase niso dovolj učinkoviti pri preprečevanju in obvladovanju systemske korupcije ter organiziranega kriminala. Zato je Komisija za preprečevanje korupcije v lanskem letu začela z razvojem metodologije systemskega nadzora – ker je šele systemski pristop tisti, ki lahko klasične nadzorne ukrepe poveže v učinkovito institucionalno omrežje javne kontrole in preprečevanja korupcije. V pripravah na testiranje metodologije je komisija za izvedbo prvega takšnega nadzora izbrala Občino Kamnik. Gre namreč za srednje veliko občino, v kateri je hkrati tudi sedež upravne enote.

Župan občine Kamnik Marjan Šarec in občinska uprava so se na nadzor komisije odzvali zelo pozitivno, nadzorni skupini pa zagotavljajo nemoteno izvajanje nadzora ter dostop do vseh zahtevanih podatkov in gradiv, ki so v skladu z ZIntPK in sklepom senata komisije potrebni za izvedbo nadzora. Pri razvoju metodologije si je komisija pomagala z izkušnjami in strokovno pomočjo Računskega sodišča RS, Službe Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko ter drugih državnih organov in služb. S sistemskimi nadzori na lokalni ravni želi komisija:

- povečati transparentnost postopkov in odgovornost organov lokalne skupnosti ter nosilcev javnih pooblastil pri obravnavi in sprejemanju predpisov in drugih splošnih aktov, kot tudi pri odločanju o drugih zadevah lokalne skupnosti, ki se neposredno ali posredno nanašajo na institute, ki jih ureja ZIntPK;
- okrepiti znanje in poklicno integriteto javnih funkcionarjev ter javnih uslužbencev na lokalni ravni, da v svojem okolju lahko učinkovito in uspešno uresničujejo naloge in izvajajo ukrepe, ki jih ZIntPK določa v zvezi s preprečevanjem ter razkrivanjem koruptivnih, nezakonitih ali neetičnih ravnanj;
- povečati odgovornost državnih organov pri izvajanju njihovih ustavnih in zakonskih dolžnosti nadzora nad zakonitostjo dela organov ter drugih subjektov javnega sektorja v lokalni skupnosti.

Konec maja je komisija občinskim svetnikom predstavila svoje dosedanje delo ter cilje nadzora, ki se je sicer pričel pred dobrim mesecem dni.

Poudarki predstavitev nadzora na seji občinskega sveta v Kamniku so bili: nadzor nad lobiranjem in drugimi nejavnimi vplivi pri odločanju občinskih funkcionarjev in uslužbencev, članstvo v organih javnih zavodov občine ter samoomejevanje političnih funkcionarjev, da v čim večji meri omogočijo predstavnikom stroke in civilne družbe aktivno vlogo pri krepitvi integritete, transparentnosti in lokalne demokracije, upravljanje javnega premoženja, posegi v prostor, koncesije, javna naročila in druga vprašanja v povezavi z ZIntPK. Občinski svetniki so bili povabljeni, da se tudi z anketo seznanijo o postopku in dolžnostih poročanja v okviru nadzora nad lobiranjem. Kot primer dobre prakse je izkušnje z nadzorom nad lobiranjem navzočim predstavil poslanec in občinski svetnik Matej Tonin, občinski svetniki pa so uslužbencem komisije oziroma članom nadzorne skupine za nadzor premoženja, omejitve poslovanja, odpravljanje nezdržljivosti funkcij in nasprotje interesov zastavili tudi konkretna vprašanja.

Podatki komisije, drugih nadzornih organov, medijev in drugih javnih virov kažejo, da je v javnem sektorju na lokalni in državni ravni vse več odklonov, ki predstavljajo sistemska tveganja za korupcijo. Tudi takrat, ko ne gre za korupcijo v pravem pomenu, jih ljudje doživljajo kot neučinkovitost države in lokalne skupnosti ter jih bolj ali manj upravičeno pripisujejo korupcijskim ozadjem. To v vsakem primeru znižuje raven javnega zaupanja v pravno državo, pravne predpise in javne institucije. S tem pa se, tako na lokalni kot na državni ravni, dodatno krepijo tveganja za politično in druge oblike sistemske korupcije.

Sistemi nadzor bo v nadaljevanju kot stalna oblika dela komisije pri preprečevanju korupcije uporabljen tudi v drugih občinah in državnih organih. Končne ugotovitve tokratnega sistemskega nadzora bo komisija predstavila javnosti, ko jih bo potrdil senat komisije. Po opravljenem pilotnem nadzoru bo komisija še v letošnjem letu tako lahko pričela izvajati nadzore v drugih občinah, predvsem tistih, glede katerih na podlagi prijav zaznava povečana korupcijska tveganja.

Upravno sodišče ne bo obravnavalo tožbe Dragice Kotnik proti KPK

Ljubljana – Po objavi zaključnih ugotovitev o konkretnem primeru v zadevi ravnanja višje državne tožilke Dragice Kotnik, v katerih je Komisija za preprečevanje korupcije ugotovila koruptivno ravnanje, je Kotnikova zoper ugotovitve komisije na upravnem sodišču vložila tožbo. 9. maja 2012 se je Upravno sodišče glede odločanja v tej zadevi izreklo za stvarno nepristržno in bo primer po pravnomočnosti

sklepa odstopilo v reševanje Okrajnemu sodišču v Kopru.

KPK proti Alojzu Ratajcu, članu uprave DARS, d.d., uvedla prekrškovni postopek

Ljubljana – Senat Komisije za preprečevanje korupcije je konec maja 2012 sprejel osnutek zaključnih ugotovitev v zvezi s sumom kršitev predpisov o nasprotju interesov s strani Alojza Ratajca, člana uprave družbe DARS, d.d. Osnutek ugotovitev je bil posredovan Alojzu Ratajcu, ugotovitve komisije pa bodo po prejemu odgovora obravnavane osebe skupaj z njim javno objavljene. Poleg tega je pooblaščen uradna oseba komisije zoper Alojza Ratajca zaradi suma storitve prekrška s področja dolžnega izogibanja nasprotja interesov po ZIntPK pričela prekrškovni postopek.

Komisija ob tem opozarja na problematiko neupoštevanja izogibanja nasprotju interesov v podjetjih v večinski javni lasti, javnih zavodih in javnem sektorju nasploh. Po ZIntPK namreč v javni sektor sodijo tudi podjetja in gospodarske družbe, v katerih ima večinski delež oziroma prevladujoč vpliv država ali lokalna skupnost. Hkrati pa imajo poslovodne osebe in člani organov upravljanja, vodenja in nadzora v subjektih javnega sektorja status uradnih oseb po ZIntPK, za katere velja, da so dolžne izogibati nasprotju interesov ter poskrbeti, da njihov zasebni interes ne vpliva na nepristransko in objektivno izvrševanje njihovih javnih nalog.

Komisija skozi svoje delo ugotavlja, da je v Sloveniji stopnja zavedanja, da se zasebni interesi uradnih oseb ne smejo prepletati z opravljanjem njihovih javnih nalog, še vedno nesprejemljivo nizka. To predstavlja izrazito korupcijsko tveganje, ki se med drugim kaže v sklepanju nedovoljenih pravnih poslov z javnim denarjem, nepotizmu ali klientelizmu pri zaposlovanju ter drugih oblikah koruptivnih ravnanj, kot jih opredeljuje ZIntPK. Vse opisano pa škoduje javnim sredstvom, predvsem pa vodi v upad zaupanja v javni sektor in integriteto njegovega delovanja.

KPK na avstrijskem protikorupcijskem dnevu

Altlenbach, Avstrija – Avstrijski zvezni urad za preprečevanje in boj proti korupciji (BAK – Bundesamt zur Korruptionsprävention und Korruptionsbekämpfung) je konec maja 2012 v okviru šestega nacionalnega dneva za preprečevanje korupcije organiziral dvodnevno konferenco z delovnim naslovom »Lobiranje + Sponzorstvo = Korupcija«.

Poudarek konference, kjer so svoja mnenja in poglede izmenjali številni strokovnjaki zasebnega in javnega sektorja iz Avstrije,



Vir: BAK

je, med njimi tudi predstavnica Komisije za preprečevanje korupcije, je bil na področju lobiranja (preglednost lobiranja ter dejavnosti interesnih skupin), ki, kot zanimivost, v Avstriji še vedno ni pravno regulirano, ter ureditvi in omejitvah sponzorstva v javni upravi. Govorci so opozorili na nekatere probleme s področja financiranja političnih strank in ob koncu prvega dne konference z udeleženci razpravljali o tveganjih za pojav korupcije, ki jih povzroča pomanjkanje transparentnosti v politiki in javni upravi.

Ob zaključku je bila udeležencem predstavljena še raziskava Inštituta za notranje revizorje o povezavi med spolom in pojavom korupcije ter posamezni preventivni mehanizmi, ki jih za zmanjšanje tega pojava uvaja avstrijski urad preprečevanje in boj proti korupciji.

NAPOVEDNIK

- 11. – 13. junij 2012, Bled – na Bledu bo potekala delavnica Evropskega protikorupcijskega usposabljanja (EACT), ki jo organizirata KPK in NPU. Delavnica bo potekala pod naslovom "Preventive measures in the fight against corruption – exchange of good practices", udeležili pa se je bodo strokovnjaki iz več evropskih držav
- 18. – 22. junij 2012, Dunaj, Avstrija – sestala se bo skupina za nadzor implementacije Konvencije Združenih narodov proti korupciji (Implementation Review Group)
- 20. – 22. junij, Strasbourg, Francija – Plenarno zasedanje GRECO
- 5. – 14. julij 2012, Laxenburg, Avstrija – v organizaciji IACA bo potekala Mednarodna poletna akademija za boj proti korupciji (IACSA)

KOMISIJA V ŠTEVILKAH

Transparentnost delovanja ima za posledico odgovornost delovanja vsakega organa. Del transparentnosti je pregled dela skozi številke. Ker je transparentnost eno izmed vodil Komisije za preprečevanje korupcije in standard, ki ga zagovarjamo kot univerzalno načelo javnega sektorja, v KPK Vestniku objavljamo mesečno osvežene podatke o naših aktivnostih.

Spodnji podatki predstavljajo aktivnosti komisije v letu 2012.

Prijave

Število prejetih prijav	589
Število rešenih prijav	280

Pravna mnenja, pojasnila in odgovori

Področje nasprotja interesov	50
Področje nezdružljivosti funkcij	48
Področje omejitev poslovanja	98
Področje premoženjskega stanja	185
Področje lobiranja	3
Področje načrtov integritete	233
Področje protikorupcijske klavzule	69
Skupaj izdanih pojasnil	686

Področje nezdružljivosti funkcij

Število opozoril funkcionarjem glede nezdružljivosti funkcij	0
Število odločb poklicnim funkcionarjem za opravljanje dodatne pridobitne dejavnosti	2

Število skupno prejetih vlog	36
Število zavrženih zahtev v celoti	0
Število delno zavrženih zahtev	12
Število ugodenih zahtev v celoti	23
Število zahtev, ki so še v postopku odločanja	1
Število zadev v postopku reševanja pritožb pri informacijskem pooblaščenca	0

Zahteve za dostop do informacij javnega značaja

Število celovito pregledanih in ocenjenih načrtov integritete	16
---	----

Izvedena izobraževanja in usposabljanja za javni sektor

Število izvedenih usposabljanj	25
Udeležba na posvetih, konferencah	4

Število izdanih dovoljenj za izvzetje iz dolžnosti vključitve protikorupcijske klavzule v pogodbe	0
---	---

Število uvedenih prekrškovnih postopkov	47
Število pravnomočno zaključenih postopkov	22

KOLENDAR OBVEZNOSTI

SPROTNE OBVEZNOSTI

- Prijava premoženjskega stanja** – takoj, najpozneje pa v enem mesecu po nastopu in prenehanju funkcije ali dela. Dolžnost poročanja o premoženjskem stanju velja še leto dni po prenehanju funkcije ali dela.
- Poročanje lobirancev o lobističnem stiku z registriranim ali neregistriranim lobistom** – v roku treh dni svojemu predstojniku in komisiji. Poleg tega komisiji v roku 10 dni o prepovedanih ravnanjih lobista.
- Poročanje o omejitvah poslovanja** – funkcionarji organu, v katerem opravljajo funkcijo, v enem mesecu po nastopu, nato pa najkasneje v 8 dneh po vsaki spremembi; organ komisiji posreduje podatke najkasneje v 15 dneh od njihovega prejema.
- Poročanje o nezdružljivosti funkcij** – funkcionar mora najpozneje v 30 dneh po izvolitvi ali imenovanju prenehati opravljati dejavnost oziroma funkcijo, ki je nezdružljiva z njegovo novo funkcijo.
- Poročanje o nasprotju interesov** – takoj pisno obvestiti svojega predstojnika oziroma komisijo, če ni predstojnika. Ob tem je potrebno prenehati z delom v zadevi, kjer je prišlo do nasprotja interesov – razen če bi bilo nevarno odlašati.

Podrobnejše informacije o rokih in obveznostih zavezancev po ZIntPK so dostopne na spletnih straneh Komisije za preprečevanje korupcije.



KPK Vestnik Komisije za preprečevanje korupcije je licenciran pod licenco Creative Commons priznanje avtorstva 2.5 Slovenija.

Ustvarjen je na podlagi dela, dostopnega na www.kpk-rs.si. Dodatna dovoljenja, ki jih ne obsega ta licenca, so dostopna na anti.korupcija@kpk-rs.si.